

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refușă. Articoll nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Partid progresist

Sibiu, 23 Octobrie n.

Presa vieneză a primit cu multă încredere numirea noului guvern unguresc, presidat de baronul Fejérváry, — acest militar credincios și supus voinței Monarchului, — și așteptă de la el aceea ce probabil așteptă și Corónă, să spargă coaliția și să formeze majoritatea parlamentară, necesară pentru guvernarea țării în spirit constituțional, din ómenii cari îi vor accepta programul încă necunoscut.

Presa magiară earăși a primit numirea cu rezervele cuvenite, având a se pronunța în mod mai amănunțit asupra guvernului după ce îi va cunoște programul.

Un lucru e însă de lipsă să fie bine stabilit dintru început, anume, că presa opozițională nu mai înjură ca cu ocasiunea numirii din rândul trecut a baronului Fejérváry de ministru president. Semnul, că opoziția e cuprinsă de temă, că programul noului guvern pôte să fie astfel formulat, ca opiniunea publică din țară să înțerească coaliției epatele și să se desce pe partea guvernului.

Lucrul nu e imposibil, mai ales dacă programul guvernului va fi compus așa, ca să supraliciteze pe cei din coaliție în — promisiuni!

Accentuăm, în promisiuni, pentru că programe frumos sunătoare datune-au și alte partide, chiar și partidele din coaliție, până nu ajunseseră să formeze majoritatea parlamentară, ear când au ajuns să le esecute, s'au făcut că nu 'și mai aduc aminte de multe din punctele de program cu cari și-au eluptat popularitatea. Nu e eschisă deci posibilitatea, ca așa să facă și partidul progresist, (pentru-că așa l'au botezat), partidul care e încă de a se forma, pentru ca pe el să se pótă răzima noul guvern.

Dacă l'au numit încă înainte de a se naște astfel, partid progresist, sigur că programul guvernului chemat

să înjghebeze acest partid, va conține puncte cari însemnăză progres în viața publică a țării noastre. Intrebarea e numai, că acest progres în ce direcțiune se intenționeză? Pentru-că dacă e adevărat aceea ce se svonește, anume, că programul noului guvern are să supraliciteze partidele din coaliție în sovinsim, în nisuițele de magiarisare, decretând tóte școlele din țără de interconfesionale, și luând pe calea acésta de la confesiuni dreptul de a mai susține școle, apoi pe lângă tot votul universal și alte reforme bune trecute în program, nu știm zău cum se va puté forma noul partid, pentru-că naționalitățile nemagiare nu'i vor puté da nici un sprijin, ca să nu deele însele mână de ajutor la sugrumarea vieții lor naționale, ear' națiunea magiară, opozițională din fire, cu atât mai puțin îl va puté sprijini și augmента cu membri.

Noul guvern e considerat din partea presei vieneze ca un guvern de luptă, cu chemarea fôrte grea ca să nimicéască coaliția. Și probabil că cu acésta intențiune și în acest scop l'a numit și Corónă. Cum ar puté însă guvernul să nimicéască coaliția, dacă ridică și naționalitățile nemagiare din capul locului în contra sa? O luptă astfel purtată nu se pôte termina de cât cu înfrângerea guvernului, și din alegerie, facute pe basa unui program al guvernului, în care se desconsideră, mai mult, se amenință naționalitățile nemagiare, guvernul pôte să iase mai bătut chiar și de cât guvernul contelui Tisza, mai astăérnă. Ear' intențiunea și voința Corónei sigur că nu e acésta.

Pe scurt, dacă e să se spargă și slăbiască coaliția, guvernul care pórta lupta în direcția acésta are trebuință neîncunjurată de sprijinul naționalităților nemagiare din patrie. Iată de ce spuneam deci în numărul trecut, că n'ar fi rău, ba ar fi chiar în interesul guvernului, ca în programul său de acțiune să nu se trecă puncte cari ar puté neliniști naționalitățile, ci din contră, să se trecă puncte cari se le mul-

țămescă. Ear' dacă guvernul nu așa va face, vina lui să fie pentru urmări și pentru zădărnicierea înjghebării noului partid, a partidului progresist, din care nu se va alege nimica dacă rășboiul se va da în două direcțiuni, în contra coaliției și în contra naționalităților, ci va rămânea numai cu numele, partid mort din naștere.

Programul guvernului. Ziarul semioficios „Magyar Nemzet”, serie, că după-ee guvernul e acum format în tótă regula, ministrul president baronul Fejérváry se va folosi de cea mai apropiată ocasiune, pentru-că să espună în modul cel mai amănunțit programul de acțiune al guvernului. Lucrul acesta se va întâmpla în cursul săptămânii acésteia, pôte că într'o întrunire publică din adins aranjată, în care domnul prim-ministru va iua cuvântul pentru a face țării comunicare despre planurile și ideile pe cari voește să le realizeze.

Jurământul. Toți miniștrii noi au fost Sâmbăta în Viena, pentru-ca în față și mâinile Maiestății Sale să depună jurământul de fidelitate, parte ca miniștri de nou numiți, parte ca consilieri intimi ai Maiestății Sale, pentru-că Monarchul tuturor miniștrilor de mai naluta le-a acordat acésta demnitate.

Conflictul greco-român. Neînțelegerile dintre România și Grecia, născute din pricina Aromânilor din Macedonia, asupriți de Greci, vor fi supuse judecării consiliului de pace din Haga, care va da câștig de cauză României, adică Aromânilor. Așa serie „N. E. Presse”.

Comiți supremi români. Svoul despre intențiunea guvernului de a numi câțiva comiți-supremi de naționalitate română se menține, și se afirmă, că cu privire la persoane guvernul ar fi și făcut alegerea. Cum în curînd au să urmeze numirile comiților supremi, nu peste mult ne vom convinge dacă svoul a fost temeinic, ori apoi n'a fost decât numai — svon.

„La crisa ungară.”

Acésta e titlul unui articol politic, scris nu de mult de Kossuth Ferencz și publicat în ziarul francez „Figaro”.

E știut, că străinătatea nu se în-suflește de loc pentru lupta Magiarilor purtată în contra Corónei, ba tocmai din contră, o condamnă, ca neoportună și nemotivată. Articollii cei mulți scriși de Kossuth, Apponyi și alții în ziarele mari din străinătate au deci misiunea să înduplece lumea ca să 'și schimbe părerea și să se pună pe partea Magiarilor.

Nu se prea vede însă nici un succes în direcția acésta. Străinătatea a rămas și va rămâne rece față de pretensiunile Magiarilor în chestiile militare. Ca să vadă toți, cum își motivéază Magiarii îndreptățirea de a cere de la Corónă aceea ce cer, limba magiară de comandă în armată, reproducem articolul dlui Kossuth cu titlul de sus, apărut în „Figaro”, după cum urmează:

„Armata noastră recrutată în Ungaria și plătită de ea, este comandată în mare parte de oficeri austriaci. Limba de comandă e germană. Drapelul, în locul tricolorului oficial al regatului, este drapelul imperial austriac. Pun întrebarea: s'ar tolera óre în Franța, ca armata să fie comandată de oficeri germani, și limba de comandă să fie cea germană, ear' drapelul — stindardul imperial german? Ideia însăși pare un sacrilegiu, și este o idee absurdă, grotescă, brutală. De ce să ni-se pretindă, ca ceea ce ar fi un sacrilegiu absurd, grotesc, stupid și brutal în Franța, — la noi să fie un lucru de a ne înțelege?...

Timp de două secole Ungaria a acoperit Europa și a protejat-o cu corpul său în-tângerat contra ultimei m'grățiuni de popóre (mongole) și contra invasiunii Osmacilor, căreia Europa, atunci desorganizată, n'ar fi putut resista. Ungaria, pe atunci putere militară de primul rang, a susținut cîocnirea, dar' două treimi din locutorii ei au perit, ear' restul ce a rămas deveni victima tirăniei aceloră, pe cari Ungaria i-a pus de bună voie pe tron.

Regelui Ungariei, fără să fină cont de legea care prescrie, că în tóte serviciile sta-

FOIȘORĂ

Originea Romînilor.

Lecție de deschidere, ținută în seminarul Andreian la introducere la cursul: „Istoria bisericească a Romînilor”.

(Urmare).

De Dr. I. Lupaș.

Lipsa totală de drepturi politice a Romînilor ardeleni datează numai dela 1437, cînd ei s'au rescalat tocmai ca să 'și apere drepturile avute și să scape de greutatea dijmăi, pe care erau nevoiți a o da lacomilor preoți, streini de neamul și de legea lor. Dar' urmarea a fost „Unio trium nationum”, faimoasa alianță încheiată între Nobili, Săcui și Sași Ardealului, alianță caracterizată de Barițiu ca o „infernală conspirație” împotriva Romînilor, cări mai înainte aveau dreptul să gadă cu regele împreună la sfat și să aducă hotărîi, eventual și legi*; iar după încheie-

rea acéstei uniuni nefaste, în serzul dreptului public ardelenesc, ei nu mai erau socotiți ca națiune, ori ca popór (populus), ci ca o gloată (plebs), care n'avea decît îndatorirea de a purta pe umeri o toată povara unei vieți de stat aristocratic, în care drepturile și dreptatea erau anume întocmite numai pe arma nobililor trîndavi, otiose viventes, cum îi polecise deja Kóssi, cronicarul veacului al XIII-lea.

Originea și formarea limbii romîne de asemenea se invocă din partea Roeslerianilor; ca argument în favorul tezei lor. Limba romînă posedă în adevăr oțeva particularități, ca postpunerea articolei și formarea numeralelor de la 11—20*, apoi elementele grecești și albaneze, cari pot fi citate ca mărturie în favorul originii balcanice a limbii romîne. Mai e ap i asemănarea între dialectul macedo- și cel dacoromîn, care ar întărește la presupunerea, că aceste două dialecte au săn putut forma izolat anul de altul, ci au trebuit să se formeze împreună, pe acelaș teritor, care n'ar putea fi altul decît penin-

*) Aci se constată o analogie completă cu limba albaneză și cu cea bulgară. În latină era d. p. undecim, duodecim etc. În romînă avem un-spre-zece, doi-spre-zece etc. Tot așa în albaneză: 12 = dji (doi) mbe (spre) deede (zece); în vechia bulgară: devana-diete (cf. O. Densușianu; Ist. limbii rom.).

zula balcanică. Dar asemănarea acésta se poate explica prin faptul, că fiecare d'in acéste dialecte s'a format din smetecul acelorăș elemente (trac, latin și slavon, pe a'ocurea și grecești). Totuș filologul n'a afia de suficiență acéastă explicare.

Alt argument puternic mai scot Roeslerienii din respindirea bisericii răsăritene la Romîni. E aproape cert, că Romîni sînt creștini deja din epoca romană. Poate fi adevărat că a pătruns creștinismul pînă în Dacia, cum spune Tertulian, la sfîrșitul secolului al II-lea, dar' biserica creștină nu s'a putut consolida aci în timpul dominațiunii romane (107—271) din motiv, că biserica creștină era pe atunci persecutată în imperiul roman; numai la începutul secolului al IV-lea este ea primită și din partea statului. Dar în răs-timpul de la 325 și pînă la venirea Maghiarilor nu s'a putut consolida biserica răsăriteană în Dacia din pricina invaziunilor barbare, iar mai tîrziu din pricina catolicismului, adoptat de Unguri. Deci acéastă biserică n'ar fi putut prinde la Romîni rădăcinii trainice decît adîndu-se ei în sudul Dunării între secol IV—VII. De aci s'a transmis apoi și la noi din Dunăre, cu l între acéști s'au dezvoltat și în Aurelian a trebuit să s' cursul timpului un contac

Din toate acéste însă nu poate rezulta alta, decît admiterea, că poporul romîn s'a format pe amîndoașă malurile Dunării. Ceea-ce nu eschide însă continuitatea Romînilor în Dacia Traiană! Din contră toate împrejurările și însăși natura lucrului o confirmă, căci „un popór imigrat pe nesimțite, care de-a dreptul să ocupe exact acelaș teritor, pe care înainte de un mileniu îl părăsise străbunii săi; care îndată să fie recunoscut, de către vecinii aflați, ca popór vechiu în țară, mai vechi chiar decît ei înșiși; care, abia venit, să absorbă, pe un întins teritor, și încă într'un stat organizat ca regatul ungar, neamuri de mult așezate, pînă atunci nedesnaționalizate de slăpînii lor și dîndată să se ridice la o stare socială și politică precum cea a Romînilor în Dacia: acel popór al minunilor istoria nu l' cunoaște, m'ntea noastră nu l' cuprinde.”*)

După-ee în chipul acésta s'a stabilit locul și modul formării poporului romîn, se naște acum întrebarea: d'a ce elemente s'a alcătuit el?

Dacă-um spun izvoarele istorice, elementul autohton dacic a fost foarte redus în comparație cu elementul roman. Rămîind Dacia, în

Onciul: „Romîni în Dacia Traiană”.

*) Așa s'a întîmplat d. p. la 1291 în Alba-Iulia un caz, despre care s'a păstrat documentul. Aci se spune, că regele dinpreună cu toți nobili, Saxoni, Săcui și Valachi a ținut adunare pentru îndreptarea lucrurilor (= quod cum per universis nobilibus, Saxonibus, Siculis et Valachis in partibus Transilvanie apud Itham Iule, pro reformatione status eorumdem congregationem cum eisdem fecissemus... etc.)

tului să se întrebuințeze limba ungurească, i-a plăcut să mențină comanda germană, introdusă în mod abusiv în regimentele ungurești. Majoritatea națiunii, spre a evita conflictele cu Coróna, a tolerat această stare de lucruri timp de 37 ani, dar' în sfârșit s'a saturat.

De altminterlea este absurd de a comanda o armată într-o limbă pe care soldații n'o pricep. Într'un stat poliglot trebuie necesar-minte a se alege limba rasei care a format statul și l'a menținut 1000 de ani. Această rasă este și de altminterlea preponderantă ca număr. Ea singură a format majoritatea față cu celelalte 10 naționalități.

Di Kossuth face reproșuri guvernului că s'a asociat cu socialistii internaționali și apoi încheie:

„Lupta noastră este lupta libertății contra autocratiei, a legalității contra disprețului legilor, a ordinii contra anarhiei, pe care o așteptăm, în loc să recunoștem drepturile înăscute ale acelei națiuni nobile ungurești, care își risică viața pentru adevăr: „vitam impendere vero“.

Cam prea de pe cal vorbește dl Kossuth și se face că nu cunoște lucrurile pe cari totă lumea le știe. Trece cu vederea dl Kossuth, că Austro-Ungaria, cu multele ei popoare, nu e Franța cea națională, și se face că nu știe nimica despre un *Világos*, mormântul cel mai proșpat al aspirațiilor naționale magiare cu privire la independență și armată. Și se face dl Kossuth că nu știe nici aceea, că nu în mod volnic, în mod abusiv a fost menținută comanda germană în armata austro-ungară, ci în urma *invoiei* ce a legat-o la 1867 Coróna cu națiunea magiară. În colo are mare dreptate Kossuth, când spune, că e absurd, ca comanda în armată să se facă într-o limbă pe care soldații n'o pricep! Dar' atunci de ce cere dsa numai limba magiară ca limbă de comandă pentru trupele recrutate din Ungaria, și nu cere formarea întregii armate după naționalități, ca fie-care soldat să fie comandat în limba sa? De ce?!

Inaugurarea monumentului lui V. Alexandri.

La 14 Octobrev. — va avea loc la Iași cu solemnitate inaugurarea monumentului ridicat marelui poet Vasile Alexandri.

Iată textul pergamentului comemorativ, care — după-va fi semnat de MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. RR. Principii Moștenitori, de ministrii și reprezentanții autorităților locale — va fi zidit în soclul statuei:

„In anul mântuirii 1905, luna Octobrie 14, în al 40 an curgător de fericită domnie a M. Sale Carol I, Regele României și a so-urma multelor răboaie, aleită de bărbați (viris exhausta), Traian spre a o împopula de nou, aduce mulțime mare de coloniști din toate părțile imperiului roman.“ Acești coloniști vor fi fost deja romanizați înainte de așezarea lor în Dacia, unde contopindu-se cu resturile Dacilor, să plămădește din amestecul lor un nou popor, cel românesc. Asupra acestor două elemente (dac și roman), asupra substratului traco-latin să așezeze mai tirziu elementul slavon, un popor pacinic, cu care Rominii putându-se năvăli, au trăit destul timp împreună, ca să aibă cînd împurmată de la el credințe, obiceiuri și limbă. Originea limbii române trebuie a se căuta în latina vulgară (*sermo rusticus*). Sintaxa și morfologia, întregă țesătura limbii românești, cum și elementele ei cele mai de căpetenie, sînt toate de origine latină. Dar contactul istoric cu diferitele popoare și-a imprimat urmele sale în limbă, îmbogățindu-i și împuștrindu-i tezaurul lexical, despre care să afirmă (Cihac), că împărțit în 5 părți, ar conține 2/3 cuvinte de origine latină, 1/4 cuvinte de origine slavonă 1/10 turcești și 1/10 ungurești.

*) *Eutropius* spune: „Traianus, victa Dacia, ex toto orbe Romano instituit eo copiam hominum transtulerat, at agros et urbes colonibus“.

ției Sale M. Sa Regina Elisabeta, Principe Moștenitor Al'teța Sa Regală Principele Ferdinand și soția Sa Principesa Maria cu Augustii Lor fii Principii Carol, Elisabeta, Maria, Neculae, Primat al României D. D. Ioșif Gheorghian și metropolit al Moldovei și Sucevei, D. D. Partenie Clinceni; ministri ai regalității: d-nii Gh. Gr. Contacuzino, general G. Manu, general Iacob Lahovary, Take Ionescu, I. Lahovary, I. Grădișteanu, Al. Bădărău, M. Vlădescu.

S'a ridicat aici în Iași statua nemuritorului poet Vasile Alexandri, născut în orașul Bacău la 1821, Iulie în 21*) și mort 1890 August în 22 la Mircești.

Incepătura și urzitura ridicării acestei statuei se datorește consiliului comunal din Iași, în anul 1890, August în 27, după propunerea primarului de atunci, dl Vasile Pogor, când s'au și întocmit în Iași două comitete, sub prezidiul I. P. S. S. mitropolit al Moldovei și Sucevei D. D. Ioșif Naniescu, unul pentru strângerea prin subscripție publică a fondurilor necesare, alcătuit numai din domne și anume: Maria A. Catargi, Cassandra D. Donici, Natalia general Radovici, Eugenia E. Mavrocordat, Smaranda A. Băndză, Aglaea P. Rășcanu, Maria G. Irimescu.

Fost-a dat ca patrioticul gând al urzitorilor să fie încununat cu isbândă după 15 ani de nepregetată muncă a comitetului ce și-a luat frumoasă însărcinare, a primarilor cari au fost în acest timp în fruntea comunei și cu stăruința mai ales din partea domnelor de comitet, cari prin osărdia și stăruința lor au sporit cu mult subscrierile oficiale ale județelor și comunelor din întreaga țară.

Tot ce e suflare omenescă s'a grăbit să ajute cu obolul lor la proslăvirea

Celui ce a reînviat versul popular în poezia cultă;

Admiratorului și celui întâiu culegător al produselor poetice populare;

Scriitorului plin de bun simț în înțelegerea limbii literare;*)

Autorului „Doinei“ și „Lăcrămișorilor“ și neasămuitelor „Pastele“;

Celui ce a cântat „Deșteptarea României“, „Hora Unirei“, „Ostașii noștri“, „Gata Latină“;

Celui ce a organizat Teatrul Românesc; Scriitorului, care prin neîntrecutele sale opere a îmbogățit scena română;

Autorului lui „Despot-Vodă“ și Fântâna Bănduziei“;

Neasămănatului patriot, care a redactat în 1848 „Dorințele Partidei Naționale“;

Care a luptat pentru Unire și a fost sfetnicul luminat al lui Vodă Cuza,

Bardului reînvierii vitejiei strămoșești, Cântărețului „Peșcului“ și „Dascălului în România a Carmen Silvei“.

Ostenitor întru îndeplinirea acestei mărețe fapte fost-a comitetul alcătuit din d-nii: Vasile Pogor, D. G. Rosetti, I. Ion Prăjescu, Gr. Cogălniceanu, locotenent-colonel C. Langa și Nicolae Culianu, A. D. Xenopol și P. Rășcanu, profesori universitari, sub prezidiul I. P. S. S. mitropolit Partenie Clinceni; general comandant al corpului IV de armată generalul Leonida Iarca, primar al județului din Iași C. Ivașcu și N. N. Cananău, prefect de poliție Iași. Ear' măestru și turnătorul statuei W. Hegel sculptor și inginer supraveghetor al lucrărilor Anton Savu.

Esposiția din Mercurea.

Programa sărbătorilor ce se vor ține în Mercurea de la 26—30 Octobrie n. 1905 din incidentul esposiției de pome, struguri etc. aranjate de Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu e următoarea:

I. Joi: 26 Octobrie n. 1. Conferința învățătorescă a cercului IV¹ (Săliște-Mercurea), 2. Săra convenire socială.

II. Vineri: 27 Octobrie n. 1. După serviciul divin: Sfințirea noului edificiu școlar parohial. 2. Deschiderea „Esposiției“ prin comitetul central al „Reuniunii agricole“. 3. După amiază: Continuarea conferinței învățătoresce. 4. La orele 7 săra: Concert dat de

*) Zina și anul nașterii poetului s'au stabilit definitiv pe 14 Iunie 1819, prin d. agregat P. Eliade. (cf. *Din arhivele Sordani*, și N. Chendi în „*Jurnalul*“ 1905, no. 10).

*) asemenea înesact: Pau prece-Russo, etc.).

Corul învățătorilor din Săliște și jur, sub conducerea dlui Iuliu Crișan cu concursul dlui Romul Millea, absolvent al conservatorului din Praga. Program: a) Porumbescu: „Marșul cântăreților“, esec. de corul învățărilor. b) Elinescu: „Scenă pastorală“, solo de flaut, esec. de dl R. Millea. c) Kiriaco: „Morarul“, esec. de corul învățătorilor. d) Porumbescu: „Imnul unirei“, esec. de corul învățătorilor. e) „Doină, Ardelénă“, esec. de dl R. Millea. f) G. Dima: „Înzădar“, esec. de corul învățătorilor. g) W. Popp: „La Traviata“, vals de concert, esec. de dl R. Millea. h) I. Vidu: Auzi valea, Păc, păc, esec. de corul învățătorilor. Prețurile de intrare de persoană: Locul I. 1 cor. 60 fileri, locul II. 1 cor. 20 fileri, loc de stat 80 fileri.

III. Sâmbătă: 28 Octobrie n. 1. La orele 10 din zi: Sinodul protopresbiterial al tractului gr. or. Mercurea. 2. La orele 12 din zi: bañchet. 3. La orele 7 săra: Producțiune teatrală în sala școlii. Program: Leac pentru sôcre, comedie într'un act, de Trocaru. Persoanele: Nicu Iovorescu, dna Buldescu; Ana, soția lui, dna Petrean. Iorgu Frunzescu, Dr. Criveț. Un servitor. Prețurile de intrare: Locul I. cor. 1 60, locul II. cor. 1 20, loc de stat 80 fileri.

IV. Duminecă: 29 Octobrie n. 1. După serviciul divin: Conferință preoțescă a protopresb. gr. or. Mercurea. 2. La orele 4 d. a.: Împărțirea premiilor pentru exponenți și închiderea „Exposițiunii“. 3. La orele 7 săra: petrecere cu joc. Prețul de intrare, la petrecere, de persoană 1 cor.

V. Luni: 30 Octobrie n. 1. Continuarea conferinței preoțești. 2. Închiderea festivităților. Pentru „Exposiția“ taxa de intrare: Vineri și Sâmbătă: 20 fileri de persoană, Duminecă 10 fileri. Pentru elevii școlilor din Mercurea și jur intrarea e liberă.

Situațiunea în Rusia.

De la 1 Octobrie st. v., Rusia a intrat în perioada de pace oficială cu Japonia. Situațiunea ei esternă s'a limpezit deci. Din nefericire pentru ea, nu tot astfel stă însă și cu înprejurările din launtru imperiului.

Aci facările revoluțiunii se înalță atât de sus, în cât se ved și de peste frontieră.

Moscova, vechea și sfânta Moscova, ade-vărata capitală a Rusiei ortodoxe, e în stare de asediu, din cauza răscoalei a zecilor de mii de lucrători și studenți, în contra regimului ce n'a renunțat încă la vechile deprinderi despotice. În halul Moscovei, e și veneratul oraș Kiew, un alt leagăn al ortodoxiei ruse. Astfel când răboiul estern încetază, cel intern continuă.

În aceste circumstanțe sguuitoare, Rusia oficială avu norocul, ear' poporul stos de libertăți publice, avu jalea, să înregistreze știrile morții marelui tribun rus, a principelui *Trubetzkoi*. Ce a fost în revoluția franceză marele Mirabeau, acel rol, exact, l'a avut prințul *Trubetzkoi*, în începuturile emancipării poporului rus de seculului jug al țarismului.

Întocmai ca și Mirabeau, când s'a convocat la 1789 adunarea generală a poporului francez, la fel și *Trubetzkoi* a insistat, ca suveranul actual, Nicolae II, să știe, ca și nenorocitul Ludovic al XVI, că nu era vorba de tumulte ale poporului, — ci de revoluțiune în totă forma.

Nicolae II, ca și colegul său din istorie, cu care are atâtea puncte comune de la suirea sa pe tron și până azi, a înțeles, că fără voința poporului nu se poate nici guvernarea nici domnia în timpurile de față, în cari curentului democratic nu mai rezistă nici un tron. De aceea, Nicolae II a acordat un fel de parlament, care nu e de cât un simulacru de parlament, o *Dumă*, dar' care în fond tot un parlament este, — întocmai cum și Ludovic, sub presiunea evenimentelor, a convenit să convoce adunarea generală a nobilimei, a preoților și burghezimii, spre a preîntîmpna falimentul regimului vechiu. Dar' precum era tratată cu dispreț clasa mijlocie, burghezimea, în aceea memorabilă adunare generală, așa și în constituțiunea rusească cea nouă, în virtutea căreia s'a dat ființă politică *Dumei*, libertățile publice sunt acordate cu miligramul.

E un ce propriu tuturor regimurilor vechi, că nu vor să înțeleagă spiritul timpu-

lui de cât numai fiind constrînse! Se zice că libertățile se iau, nu se dau!

Aceasta e adevărat.

Dar' pentru eluptarea lor se cer, în astfel de timpuri de tranziție, luptători înzestrați cu calități eminente: caracter neșovăitor, inteligență vastă, elocință, un fizic atrăgător și simpatie masselor. Tote calitățile acestea le avea decedatul principe *Trubetzkoi*. Coborător din familie aristocratică, ce a ce în Rusia e un mare avantaj, instruit în științele de stat, profesor la facultatea de drept din St. Petersburg, tribun elocință al drepturilor poporului lui, dănsul luă inițiativa întrunirii unei comisii ce avea să pună bazele unui proiect de constituțiune. Lucrările pregătitoare în acest sens s'au făcut în palatul său. De două ori au năvălit sbirii poliției în apartamentele unde lucra comisiunea ce elabora un crâmpeiu de constituțiune, de două ori *Trubetzkoi* a protestat energic pentru această încălcare și glasul lui revoltat a pătuns până la țar. El a fost primul rus care a cut-z-zt să spună Țarul în față, că mișcarea de la 9/22 Ianuarie a. c., nu era o revoltă, ci o revoluțiune în totă regula. Tot așa i a spus și generalul Lafayette lui Ludovic XVI, când s'a dărmat Bastilia la 14 Iulie 1789, că acel eveniment istoric n'a fost o revoltă ci o revoluțiune.

Viitorul i a dat dreptate lui Lafayette, căci 14 Iulie 1789, a devenit semnalul revoluțiunii celei mari, care a reformat, nu numai vechiul regim al Franței, ci și al Europei, în mare parte. În istoria Rusiei, ziua de 10/23 Ianuarie 1905 va fi odată istorică, și sângele nevinovat ce a curs în aceea zi de jale, ca un corosiv a început să rōdă picioarele tronului.

Grație curajului civic și devotamentului fără margini al lui *Trubetzkoi*, poporul rus în veci își va aduce aminte de aceea dată.

Ori cât de dureroasă este înșe d'spariția prea timpurie a apostolului libertăților poporului rus, morțea lui *Trubetzkoi* nu e ireparabilă. A îngrijit de aceasta însuși *Trubetzkoi*! În calitate de profesor universitar el a format atâtea caractere, el a însușit atâtea inimi, în cât numărul lor e legiune.

Din rîndurile acestora se vor ridica cu siguranță și luptători și martiri noi. Din eforturile lor, din sângele lor vor e fi alți luptători, căci despotismul însuși li va evoca din poporul împil-t. În nici un stat din Europa nu e un tineret universitar atât de devotat cauzei poporului și atât de gata la sacrificiu, chiar al vieții, ca tinerimea universitară rusă. Principele *Trubetzkoi* astfel a găsit această pastă universitară, ca să zicem așa. El n'a inventat-o. Norocul lui și al tinerimei universitare ruse a fost, că geniul lui *Trubetzkoi* a dat de un așa element excelent.

Din acest punct de vedere morțea tinăruului profesor universitar (el n'avea de cât 43 de ani), nu e de cât putrezirea unui bob de grâu, din care vor răsări spice bogate.

(S-l')

NOTĂȚI

Parastas. Sâmbătă în 8/21 I. c. s'a servit parastas pentru fericitul archiepiscop și metropolit Miron Romanul, la biserica din suburbiul iosefin. A oficiat I. P. S. Sa dl archiepiscop și metropolit Ioan, asistat de P. C. Sa domnul protosinel și director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca, protopresbiterii Matei Voileanu, Ioan Papiu, Moise Lazar și de diaconul Dumitru Câmpăan. Cântările funebre le-a executat corul clericilor din seminariul Andreian.

Domnul Dr. I. I. Lăpădatu, secretariul II. al „Asociațiunii“ a fost ales secretariu al institutului de credit și economii „Ardeleana“ din Orăștie.

Apostolia deputaților români. Supt titlul acesta scrie „M. Sz.“ despre deputații români, spunând cum au împărțit între oaltă comitatele locuite de români, pentru a ține adunări populare. Lucrul acesta îl consideră organul ungurese de agitatorie, pentru că scopul e să fanatizeze poporul român în contra celui magiar. Ba că chiar! N'or avé el, Românii, destule năcșuri, de cari să-și vadă, și-ar mai bate capul și cu borboba asta!

Chirotresire. Escelenția Sa Inalt-preasfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit al nostru Ioan în decursul liturghiei oficiate Sâmbăta trecută în capela arhiepiscopescă a binevoit a chirotesi într-un protopresbiter pe alesul și denumitul protopop al tractului Făgăraș Nicolae Borzea.

Noul rege al Norvegiei va fi principalele danez Carol, nepotul regelui din Danemarca și ginerelul regelui din Anglia. Se dă ca sigură știrea, că principele Carol, la insistența moșului și a soarelui său, va primi coroana.

Bartha Miklos, deputat la dietă și redactor al ziarului „Magyarország”, bun scriitor, dar agresiv sovienist, adversar înverșunat mai ales al Românilor, a decedat în mod subit, Joi seara în Budapesta, în urma unui atac de apoplexie. Era de 57 ani.

Sacul și petecul. Orașul Senteș a ales zilele trecute estăfan de onore pe Săcuil Ugron Gábor, cel condamnat din partea tribunalei din Székesyudvarhely pentru manipulare frauduloasă a averii băncii siceuști care a dat faliment. Ce gust în au și consilierii comunali ai orașului Senteș!

Svonuri despre Apponyi. Mai întâi se vorbea despre contele Apponyi, că vrea să plece la America, fiindcă în țara ungurească nu mai e de trăit fără limba de comandă ungurească la milicie, apoi se vorbea că se retrage de pe terenul politic, ear' în zilele din urmă venise auzul că s'ar fi sinucis la moșia sa din Eberhard. Nimic însă nu e adevărat din toate acestea. Contele Apponyi e sănătos, nu pleacă la America, nu se retrage de pe terenul politic, ci continuă a încerca lucrurile în țara aceluia vrednică de altă soartă.

Congregația de tîmna a comitatului Arad e convocată pe ziua 30 Octombrie nou. La ordinea zilei sunt multe chestii de mare interes pentru poporul român din acel comitat.

Alegere de preot. În Toplița-română a fost ales erl, Dămincă, paroh pentru parohia a doua, preotul Gavril Maier, cu totalitatea voturilor date.

Ziare confiscate. A ajuns rîndul la marile magazine să fie confiscate în trei rânduri a fost confiscată nespălată gazeta „Független Magyarország”, ear' Joi, săptămîna trecută, a fost confiscat și marele ziar kosuthist „Egyetértés”, fie-care pentru cuvinte nechibzute adresate domnitorului țerii.

A cui e pierderea? În teatrul național din Budapesta se joacă de multă vreme fără întrerupere piesa „Smolen Toni”, care e plină de batjocură la adresa Domnitorului. Curtea regală avea în trecut abonată o locă mare la teatrul național din Budapesta, pentru care plătea în fie-care an suma de 4000 fl. În anul acesta curtea nu a mai abonat loca, și teatrul pierde ajutorul de 4000 fl. A cui e deci pierderea? Sigur că nu a lui „Smolen Toni”!

Avis. P. t. acționari ai institutului de credit și economii „Câmpiana” cu sediul în Mociu, prin această sunt rugați a achita a 5-a rată din prețul acțiunilor. *Diracțiunea.*

La „Masa studenților” de la gimnaziul din Brad au intrat următoarele dăruiri: De la Nicolau Pop, capelan în Orminda 3 cor., ca cunună eternă pentru ferici. Lazăr Comșa, preot în Răbița; „Corvineana” din Hunedóra 68 cor., cunună eternă pentru fer. Nicolae Stoichița, casariu în Hunedóra; I. Neagoe, director la „Steaua” 10 cor., cunună eternă pentru fer. Petru Tiu, avocat; Constantin Pop, presb. în Baia-de-Criș 10 cor. și Eliza Bota, din Brad 6 cor. Marimășii dăruitori primescă profundă mulțumită! *Comisiunea administrativă.*

Țarul e bolnav. Familia Țarului ar fi trebuit să se mute deja din Petersburg în Carlskro, dar căldura s'a amănat din cauza îmbolnăvirii împăratului. Cu ocazia unor primblări de dimineață s'a răcit și acum suferă de influență.

Ucis de jandarm. Într-un sat din nordul Ungariei un jandarm a împușcat un om ore care, precum au puseat și alții Români fără vină. Dar ascultați numai, cum spun folio ungurești povestea: Făcând din satul cu pricina purtau sâmbăta de de mult jandarmilor. Deci când li s'a dat ocazia potrivită, au dat năvală asupra lor și — avîrîndu-se — un jandarm a împușcat pe bietul Pavel Mihály. Correspondenții bagă mîna în țes, și jură că s'a n'au petrecut lucrurile!

Sfințire de biserică. Ni-se serie că, sfințirea provisorie a bisericii gr.-or. române din Dej, se va face la 16/29. Octombrie a. e. cu care ocaziune se va aranja și un bal popular în berăria orașului, începînd de la 3 ore după amiază. La bal prețul intrării de persoană 1 cor., ear' de familie 2 corone. Contribuțiile și suprasolurile benevole se vor evita pe cale z'aristică.

Noul castel al lui Francisc Ferdinand. Moștenitorul de tron a cumpărat mai zilele trecute castelul Montfort-Tosters din Vorarlberg, sporindu-și astfel averile familiare din Boemia și Carin'ia, cu o nouă posesiune.

Lucru folositor. „Poporul român” din Budapesta a introdus o rubrică folositoare: *Revista presei*, în care se va da în „fie-care săptămîna o iconă a presei române din patrie, a revistelor române de preste tot” și notițe despre publicațiile externe, cari ne privesc. Dorim, în interesul ceteritorilor, ca această rubrică să fie cultivată cu stăruință și cu înțelegere frățească!

Semne bune. Prin un ordin al Țarului rusesc se permite, ca instrucția în școlile populare din Polonia-rusă să se facă în limba elevilor, în limba polonă, ear' nu mai mult în cea rusă, cum se făcea până acum.

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” au fost primi membri ordinari dñi Dr. Ioan Dobro, funcționar cu consistorial, Dr. Ioan Fruma, avocat, Dr. Nicolae Bălan și Dr. Ioan Lupăș, ambii profesori seminariilor și Victor Fincu, funcționar cu consistorial.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii socialilor români din Sibiu” pentru cumpărarea unei case cu hală de vînzare, au mai dăruit Dr. Virgil Cloban, capelan c. și a. militar, 1 cor.; Dr. Ioan Lupăș, prof. semin. 150 cor.; șapeții de la nunta pantofarului George Săsarman cu doșra Maria Grindean, anume la inițiativa dñi P. Bănda, inv., în total 3 cor.; din cari nașul I. Roman, frizer 1 cor. și Victor Tordășianu 20 fleri.

PARTEA LITERARĂ

Monografia comunei Galați (Gânga Făgăraș)

(Compusă de Nicolae Aron, paroh gr. or.)
(Urmare.)

Al cincilea: Ilustra domnă *Mikó Miklósné*, 5 sesiuni interne; pe cari cad 15 zile, 2 ore și 36 ⁴⁹/₁₀₀ minute; și cărcimărește de la 1 August după amiază la 9 ore începutul până la 16 aceleiași luni după amiază la 11 ore.

Al șaselea: Nobilul *Ananie Boeriu*, împreună cu *Esaias* și *Popa Ioan Boeriu*, 3 sesiuni interne, cad 9 zile, 1 oră și 33 ⁸⁴/₁₀₀ minute; și cărcimăresc de la 16 August după amiază la 11 ore începutul până la 26 aceleiași luni la 1 oră dimineață.

Al șaptelea: Onoratul domn *Georgiu Boeriu*, 5 sesiuni interne; după cari cad 13 zile, 2 ore și 36 ⁴⁹/₁₀₀ minute și cărcimărește din 13 până la 26 August dimineață la 3 ore.

Al optulea: Nobilul *Alexandru Boeriu* cu frații lui *Ioan Petru* și *Iobu*, 6 sesiuni interne; pe cari cad 16 zile, 18 ore, 7 ³⁶/₁₀₀ minute și cărcimăresc din 10 Septembrie, dimineață la 3 ore, până în 29 Septembrie la 6 ore dimineață.

Dat în Galați în ziua și anul sus scris și s'a estradat prin *Francisc Gyulai de Kövesd*, vicecomite al comitatului Albei-superioare.

Noi subscrișii atestăm prin această; că după-ce domnul Francisc Gyulai de Kövesd, vicecomite al acestui comitat nobil al Albei-superioare s'a fost recercat prin ilustrii și nobilii posesori mai mari și alții mai mici cu acel scop, ca: se statorască una limitățiune legală; ceea-ce dînsul în 11 Maiu anul curent 1799 a și decis legalmente; care decisiune partea cea mai mare și numărösă a posesorilor aflîndu-o de legală — a și încuviințat-o; apoi cetîndu-o în prezența lor, a făcut-o fie-cărui, an în persoană, au plenipotențierilor cunoscut și i-au oprit, ca: după publicarea acestei limitățiuni să i-se acomodeze fie-care; și afară de rînd să nu se cutoze a cărcimări, sau a lăsa a se cărcimări sub nici un protest.

În potriya acestei opri — nesubscriștînd *Petru Boeriu*, care locuiește în Fă-

găraș la ea, la rugarea celor-ce posed partea cea mai mare — admonîndu-se prin noi, ca până-ce nu i va veni rîndul decis să nu cărcimărescă — a răspuns: că el nu se acomodează limitățiunei — și de la cărcimărit nu se va conține, cu atât mai puțin, căci dînsii au sentința de la inclita tabla regească.

Precum că admonițiunea aceluia s'a făcut prin noi întru toate precum s'a scris mai sus, despre aceea atestăm în puterea fidelității noastre și spre probă pe viitoriu am estradat acest atestat întărit cu subscrierile noastre proprii și provăzută cu sigilul obișnuit.

Galați, în 11 Maiu 1799.

Alesiu Szedi de Peth m. p. jude procesual al tractului Paloșiu, comitatul Albei-superioare (L. S.) și **Alesiu Szepesi** m. p. jude procesual al tractului Valendorfului.

Tradus din limba latină din adevăratele alor originali făcute în anul 1799 din cuvînt în cuvînt descrise cu acei de noi strîns collationați și întru toate conșunătoare aflate, cu sufletul nostru jurat mărturisim — în Făgăraș 10-lea Septembrie 1827.

(L. S.) **Samuel Vitalyos** m. p. asesor jurat.

(L. S.) **Franciscus Herszenyi** m. p. asesor jurat districtual.

În 1894 pe baza acestui document, după-ce partidele nu s'au împăcat, statul a răscumpărat:

Intăiu: pe *Inclita națiunea*, ce posedă fiscalitatea, dînd firmei „Fleissig & Nathan” 11.800 fl. = 28.600 corone.

Al doilea: pe orfanii după ilustrul baron *Stefan L. Apor* împreună cu ilustră domnă *baroneasa Apor Lászlóné*, dînd proprietății-cărcimariu „Adolf Schul” 4000 fl. = 8000 corone și proprietății-ospătariu „Esigman” 4000 fl. = 8000 corone.

Al treilea: pre Onoratul Domn *Ladisau de Kőntzei*, dînd proprietății Kőntzei Gyula 3000 fl. = 6000 corone.

Al patrulea: pe ilustră doșra *Béla*, dînd comunei politice Galați 8000 fl. = 16.000 corone.

Al cincilea: pe ilustră domnă *contesa Mikó Miklósné*, dînd proprietății *Kopocsányi Mór* 1000 fl. = 2000 corone.

Al șaselea, al șaptelea și al optulea: pe nobilul *Ananie Boeriu* împreună cu *Esaias* și *Popa Ioan Boeriu*, pe onoratul domn *Georgiu Boeriu* și pe nobilul *Alexandru Boeriu* cu frații lui *Ioan Petru* și *Iob*, dînd familiilor boerionale „Pop” și „Fogorosi” ca descendenți ai numiților 1100 fl. = 2200 corone.

Și în fine: pe „*S. Mihai*” (timpul de la S. Mihai până la ziua de S. Crăciun), dînd comunei politice Galați 6000 fl. = 12.000 corone.

Cu totul a dat statul ca răscumpărare a regalelor (drepturilor de cărcimărit) din Galați 24.900 fl. = 49.800 corone, fiind preliminară suma de 30.000 fl. = 60.000 corone, după-cum mi-a mărturisit primariul *Georgiu Păcală*, care este încă în viață, însă restul de 5100 fl. — 10.200 corone a fost computat ca spese advocatiale (*Benedek Gyula* și alții).

Cu devinularea obligațiunilor de stat pentru regale a avut mult de lucru notariul *Ioan Bica* și primariul *Gregoriu Aron* în timpul de la 1894—1897.

Sub titlul „*Calamități*” am amintit, că așa numiții „colibași din Galați”, din pricina sărăciei nici-odată n'au plătit dijmă la domni țerii. Despre împrejurarea aceasta mai reproduc următoarele două documente, aflate în arhivul satului Galați, precum și o tradițiune și anume:

Documentul I. datat din anul 1638 din 17 August din Alba-Iulia cuprinde dispoziția lui *George Rákoczy*, din mila lui Dumnezeu principele Transilvaniei, al părților regatului ungar, comitele Sécuiilor ș. m. d. adresată către *Ioan Keményi de Băldo*, comitele comitatului în special, apoi adresată către nobilii mari, asesorii și oficiarii comitatului și e de cuprinsul următoriu:

„Iobagii noștri locuitori în Galați s'au plîns către noi, cumcă ei până acum din bucatele lor n'au dat nici-odată dijmă;

dar' acum judele nostru de curte (udvar-biró) din Făgăraș ar vrea să ceară din grîul lor dijmă; dacă ei au dat până acum dijmă din bucatele lor, atunci și de aci înainte să de; dar' dacă n'au dat, și de aci înainte să le de pace și să nu i năcăjescă. După-cum ne-am informat, ei până acum pentru credința lor n'au dat dijmă, deci după modul de mai sus, de-ore-ce Gălățenii n'au dat dijmă poruncesc, că nici de aci înainte să nu i năcăjiți cu astfel de lucruri și să nu i păgubiți și usul de mai sus pentru totdeauna să se susțină. Despre ceea-ce am dat această scrisore în cetatea mea Alba-Iulia în ziua a 17 August 1638 anul Domnului: *George Rákoczy* m. p. *Martinus Márkosfalvi* secretariu m. p.”

Motivul pentru-ce Gălățenii n'au dat dijmă, se vede a fi fost, nu atât sărăcia lor, ci credința lor către patrie. *Nicolae Toma*, venerabil bătrîn de 90 ani, locuitoriu din Făgăraș, mi-a istorisit, că Gălățenii pentru aceea n'au plătit dijmă, fiind că acesta prin vitejia și credința către patrie, un ore-care gălățen a primit-o ca dar în numele tuturor locuitorilor din Galați de la domnitoriu țerii. Când Turcii au tăbărit asupra cetății (castelului) Făgărașului, gălățenul, care era sub porța cetății tăind lemne, a omorît pe conducătoriu Turcilor luându-i steagul. Oastea Turcilor vîzîndu-se fără conducătoriu, a fugit lăsînd cetățuia neocupată. Principele Transilvaniei a întrebat apoi pe gălățenul credincios, că ce poștește pentru fapta vitejescă. Ear' gălățenul a cerut, că satul Galați nici-odată să nu plătescă dijmă la domni țerii.

Documentul II. datat din anul 1667, ziua 24 Septembrie, în orașul Făgăraș, cuprinde dispoziția domnei *Ana Bornemisza*, principesa Transilvaniei, domna părților regatului ungar, contesa Sécuiilor etc., adresată earăși către un nobil cu numele *Francisc Belenyesi de Várad*, venit în Transilvania, arîndașul alor 10 comune, către *Stefan Boeriu din Nagy-Berivoj* și către nobilii, asesorii și oficiarii din Făgăraș, cărora le trimite salutările! Documentul acesta întărește pe cel de mai înainte și e de cuprinsul următoriu:

„Sătenii din comuna Galați, care se ține de Făgăraș, care se recunosc de bună seamă de iobagii noștri, s'au plîns cu o plînsore umilită. Trimisul nostru călare -au privit și ascultat, cumcă ei nici mai înainte n'au dat din bucatele lor nici un fel de dijmă. De-ore-ce ei sunt în posesiunea unei scrisori frumoase, date de unul din fericirii noștri antecesorii ai domnilor castelului Făgărașului, în care stă, cumcă ei să nu plătescă nici un fel de dijmă (resp. să nu fie îngreunați). În urma acestora și noi aprobăm scrisorile fericitorilor antecesorii și dăm poruncă supușilor noștri posesori ca să nu cumva să ceară de la sărăciei iobagi gălățeni nici un fel de dijmă din bucatele lor, nici să nu i conturbe, nici să nu cutoze să i păgubescă cu dijmă. Dat în cetatea mea Făgăraș în ziua 24 Septembrie anul Domnului 1667. *Ana Bornemisza* m. p.”

Așadară nu numai credința accentuată în primul document, ci și sărăcia accentuată în al doilea document, au fost motivele, că Gălățenii n'au plătit nici-cînd dijmă.

(Va urma).

Cărți și reviste.

Octavian Goga: Poezii. Budapesta, editura Luceafărul. Pretul ediției de lux: 3 cor. (Rom. 3.50); al ediției simple: 2 cor. (Rom. 2.50). Vom reveni.

„Calindariul Auroriei” pe anul 1906 cu ilustrațiuni, anul XVI, editura tipografiei „Aurora” A. Todorin, Gherla. Pretul 40 fleri. Pe lângă partea calendaristică are o bogată parte literară, și multe glume, cu ilustrațiuni. Se capătă la toate librăriile.

Pentru redacțiile.

Din I. S. în C. Numeri doriți se capătă la administrația fo'i, asupra căreia redacțiunea nu are nici o ingerință, ori vre-un drept de dispunere.

Seminariul central Budapesta. Cartea doriți se poate capăta numai de la autor. Noi nu o avem.

Nr. 282 1905.

[260] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroh Lazar Stan din parohia de clasa a III-a Socet cu filiile Poiana Răchitelii și Runcul mare, protopresbiteratul gr. or. al Hunedorei, pe baza finalei rezoluțiunii consistoriale dto 13 Septembrie a. c. nr. 8831 bis, se scrie din nou concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din toate venitele fașionate în cota B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au așterne cererile concursuale întru conform normelor în vigoare până la termenul indicat subscrisului oficiu protopresbiteral și a se prezenta la biserică în termenul regulamentar pentru a cânta, respective a celebra și cu vânta.

Oficiul protopresbiteral al Hunedorei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Hunedóra, la 5/18 Octombrie 1905.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 9660 Plen. 1905.

[257] 1—3

Concurs

În scopul conferirii stipendii lor și ajutoarelor ce se votează pe anul 1906 din fundațiunea „Andronic”.

I. Pentru învățacei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniți de atari în decursul anului 1905.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor și au dat dovezi despre dexteritatea pentru de a pute deveni maeștri, prin această se scrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

Toți petenții la ajutoare și stipendii au să producă în general:

1. Carte de botez.

2. Atestat de la comuna despre averea proprie, ori a părinților.

3. Atestat familiar de la parohul locului despre familia părinților concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa având a se indica în acest atestat: câți prunci minori sunt în familie, câți cercetază școala și câți mai sunt la meserie.

Concurenții pot fi numai Români ortodocși născuți în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Învățăcei.

a) că au împlinit anul al 12 lea al e-tății;

b) că au cercetat școala poporală ori altă școală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat);

d) adevărul de la măestrul despre sporul, ce l arată în meserie, despre diligență și purtarea morală.

Contractul trebuie aclus la cerere în o riginal sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învățacel în anul 1905, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII din 1884 § 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțamitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adevărul de la măestrul;

c) cei ce vor dovedi, că sunt membri ai vre unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiți.

III. Sodalii, cari sunt în condițiune a deveni maeștri.

a) să aibă certificatul de măestrul;

b) să fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adevărul de la maeștri, la cari au lucrat;

c) în cerere să se arete anume locul unde voiește să se așeze ca maeștri, ce fel de mijloce mai au pentru de a începe meseria pe socotela lor;

d) să dovedească cu atestat de la oficiul parohial, că cercetază biserica noastră și e creștin bun și moral.

De la toți concurenții se recere, ca cererile să fie scrise și subscrise cu mâna proprie adresate consistoriului arhidieceșan greco-oriental din Sibiu și să le înainteze cel mult până la 31 Decembrie 1905 stil vechiu.

Acei concurenți cu studii gimnasiale și reale, cari se vor aplica ca învățacei la sculptura în lemn, bărdășit și la zidărit sau vor fi aplicați deja ca învățacei, ori ca sodali la aceste meserii și cei din urmă vor să se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să pōtă câștiga praxa recerută, vor fi considerați cu ajutoare mai mărișore.

Cererile neinstruite în regulă și cele întrate după termen nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința plenară a consistoriului arhidieceșan, ținută la 3 Octombrie 1905.

Consistoriul arhidieceșan.

Nr. 428 1905.

[259] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia a II-a din Geogiul de-sus (Suseni) se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele însemnate în cota B pentru întregirea de la stat a venitelor preoțești.

Concurenții, cari trebuie să fie absoluți de gimnasiu, își vor înainta rugărilor însoțite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu, în termenul susindicat, fiind îndatorați a se prezenta, amăsurați prescrișelor regulamentare, în biserica parohiei, pentru a cânta respective a celebra și predica.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Alba Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 4 Octombrie 1905.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

A apărut:

Calendarul arhidieceșan

pe anul 1906

și se pōte procura de la **Librăria arhidieceșană** din Sibiu. Prețul 40 fileri, cu șema tism 80 fileri, plus porto postal 10 resp. 20 fileri.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie Cor. 3—

Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) „ 1-60

Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) ediția II. „ 2—

Carte de cetire a II-a „ —50

Noul Abecdar „ —40

Călăuza noului Abecdar „ —20

Dr. Daniil P. Barciannu. Viața și activitatea lui „ —50

Se pot procura de la

Librăria arhidieceșană.

Singurul calendar portativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de Ioan Apolzan, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară și foi pentru notițe cuprinde sub titlul „Avutul nostru” informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiilor noastre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, societăți financiare, etc. Prețul unui exemplar ediție simplă 40 fileri, ediție de lux (hârtie fină, leg. în pânză, cu creion) 70 fileri, plus porto postal 6 fileri. Se pōte procura de la **Librăria arhidieceșană**, Sibiu (Nagyszeben).

Aprecieri de foi:

„Telegraful Român” (nr. 99): „... Bun lucru a făcut dl Apolzan cu editarea acestui mic calendar portativ, care are menirea să impedece pe Români de a mai purta prin buzunare calendare portative străine. Și e bine și cu pricepere compus „M. C.”, ales în ce privește datele referitoare la viața noastră publică...”

„Revista Economică” (nr. 40): „... Peste tot „Micul Calendar” se prezintă atât ca întocmire, cât și ca executare în condițiuni cât se pōte de satisfăcătoare și nu putem decât să l recomandăm cu toată căldura publicului românesc, ca un calendar de adevărată utilitate practică...”

„Libertatea” (nr. 41): „Micul Calendar” e numele unui nou calendar, dragălaș prin înfățișare și practic, ușor de purtat în buzunar...”



Pe timpul secetei din vara trecută abnormală a fost earăși singură în întregă Ungaria

Prima plantăție pentru nobilitarea viței de pe Târnave

(Proprietar: Fr. Caspari, Mediaș 67, Ardeal) care a udat vițele sale cu cantitatea enormă de apă de 5 milioane litri pe zi; este deci singura firmă, care pōte lăfăra vițe frumose și în toate privințele (84) 7—47 neeseceptionabile.

Catalog ilustrat cu numărăse scrisori de recunoștință gratis.

„DUNĂREA” societate de asigurare

Fonduri de garanță de peste 40 milioane corone. — Intemeiată la 1867

Avem onoare a Vă încunoștiința, că societatea de asigurare „Dunărea” a înființat la **centrala institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu** o **agentură generală** investită cu dreptul de a libera polițe.

Societatea de asigurare „Dunărea” care dispune de fonduri de garanție în sumă de peste 40 milioane corone, primește prin agentura ei generală din Sibiu (strada măcelarilor nr. 20) pe lângă cele mai favorabile condițiuni asigurări contra daunelor cauzate prin

(254) 3—3

foc,

grindină,

spargere de sticlă,

furt prin spargere, precum și toate combinațiunile de asigurări pe viață și de rentă viageră.

Promițând a rezolva prompt și culant ofertele ce ni se vor înainta, Vă rugăm să ne onorați cu încrederea Dvōstră și să uzați la ocasiunea dată de serviciile noastre.

„ALBINA”

Institut de credit și de economii.

Societatea de asigurare

„DUNĂREA”

A eșit de sub tipariu în **Tipografia arhidieceșană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: Rânduēla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmōsele, Sfetilnele și altele.

Prețul unui exemplariu legat simplu **1-60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3-20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei arhidieceșane.

La croitoria universală

strada poplăcii 3 Sibiu strada poplăcii 3

Se pregătesc tot felul de vestminte, civile și militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baionne, uniforme pentru ofițeri și voluntari, haine de teatru**, cum și **jachete de dame**. Asemenea confecționez

reverenzi



în mod forte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea on. domni preoți și candidați de preoți. — Comande urgente se pot efeptui și în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena, pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulți ani câștigată în diferite ateliere din Viena și Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabili mei mușterii atât prin o croială elegantă cât și prin executare întru toate corăspunzătoare.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă



Ioan Petrașcu, măestru croitor.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bōle



Nu e mijloc secrete

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

aparatură aceasta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fiuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, rețeață la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bōle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțamire invențunea mea și ori-cine pōte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deore-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vândare pentru țēră și strălănătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul straua Kálmán.